Број 49. У Новом Саду у уторак 4. марта 1903. Година XXXVIII.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за светцем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију, и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од нетка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте сваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе.“

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Порука патријарха Георгија влади

Изасланство саборског одбора, кренуло је данас, 3. фебруара у Будимпешту, да однесе министру председнику представку саборског одбора, против познатих ровења.

Два дана раније изишао је 4. број „Српског Сиона“, на коме још увек пише, да је „званичан лист српске православне митрополије карловачке,“ и да му је власник: „Њ. Светост српски патријарх Георгије“.

У томе броју „С. Сиона“ има уводан чланак од Д.(имитрија) Р.(уварца), под насловом: „Ситуација“. Димитрије Руварац (данашњи уредник „С. Сиона“) је само писмени амалин у мантији, и ми се на његове чланке не би ни од сад осврталн, као што нисмо ни до данас. Од ученог архимандрита Руварца, постала је у нас Срба мода, да „хисторичари“ имају права да буду безгранично ординарни. А поп Димитрије Руварац сецка већ кроз 20 и више година белешке из разних новина; прештампава их данас као хисторију и прогласио се за „хисторичара“. Да би утврдио свој глас као хисторичар“, покушава да својим простаклуком и грдњама докаже, како нема велике разлике између њега и његовог ученог брата. Тому је донело уредништво „С. Сиона“ јер само такао уредник „подобајет“ патријарху Георгију.

Појмљиво је, да је штета за мастило, које би се утрошило на спор са Димитријем Руварцем и „С. Сионом.“ Штета и онда, кад се узме у рачун, да је том листу власник патријарх Георгије. Јер тај лист не служи автономним потребама, као што на њему пише, већ служи потребама, „да се брани дефраудација“. За то је и написао Д. Руварац већ у првом броју: „Није луд ко је појео три проје, нег онај ко му их дао“.

У овај мах морамо ипак да се осврнемо на „С. Сион“ и Руварчев чланак: „Ситуација“; не на његове грдње и извртања, него на језгро тог чланка. Све остало у том чланку су и онако гадни испади Руварчеви, без којих он не може бити. А језгро је порука влади, која јој је без сумње већ достављена. Порука и понуда, да уведе што пре у нашој автономији комесаријат.

Још до пре кратког времена писао је у „С. Сиону“ Д. Руварац: Да радикали не вичу против лоше управе наших манастира, јер ће то изазвати владу, да пошље комесара. И иду тиме на руку — Кафки.

Но тај нежни миг — није помогао. Комесар није дошао и сад „С. Сион“, тај лист патријарха Георгија позива отворено владу, да уведе у нашој автономији комесарство. Каже: „Глава“ ће увидети с ким је спрегла, те ће наступити што но реч оно вечерас, што је требало бити јесенас, т. ј. комесарство.

А да не би нико посумњао, шта значе те речи, доносимо то тумачење њихово и то реч по реч. „Срп. Сион“ дакле пише:

„А шта ће „глава“ чинити? Она ће увидети — ал доцкан — с ким је спрегла.

Нема сумње, да је иста „глава“ сувише мудра глава, ал поред свег свога знања, не зна, да се наша народно-црквена автономија, на основу IX. зак. чл. уг. сабора од 1868. и саборског устројства од 1875 **не да уредити уставним путем — преко сабора.**

Ево је прошло 32 године, како се зида дозиђује иста наша автономија, па где смо, ту смо, и ако нас је њено зидање и и дозиђивање стало преко 500.000 круна.

С тога, ако јој је стало, а нема сумње да јој није стало, пошто је то и жеља Његовог Величанства, да се једном уведе ред на црквено-народном пољу и код нас православних Србаља, треба да престане са експериментисањем, те да се озбиљски започне радити на уређењу и тога питања, а за тај су посао понајмање подесни наши радикали, које је онако верно окарактерисао [читај изгрдио] познавалац њихов и њихових начела г. Тоша Бекић.

Неће ли се то данас, нека се отворено каже, па ће се сви истински родољуби повући са јавног поља, и оставити радикале да „уређују“ цркву и кад је „уреде“, те пређу по том и на „уређење“ државе и т. д.

Забележили смо језгро. Оно гласи: Наша автономија се не може уредити уставним, правилним путем преко сабора, него даје комесарство, октројке, и то вечерас, кад није било јесенас.

Забележили смо вапај који је упућен на угарску владу и предлог, који јој је учињен преко „Српског Сиона“, органа патријарха Георгија и то два дана раније, но што је стигло у Будимпешту изасланство саборског одбора. Нема никакве сумње, да је влада о томе и извештена згодним путем и начином, па ако жели комесарство, да зна како ће се држати.

То смо хтели да забележимо, то треба и мора да се зна у народу.

На сумњичења Димитрија Руварца у оном чланку, одвише смо горди да одговарамо. Јер док с једне стране у том чланку саветује владу, да не спреже с радикалима, јер су радикали понајмање подесни, и јер их је једном окарактерисао Тоша Бекић, да они нису стубови престола, нису патријоте, не признају ничију отаџбину, да су анархисте; с друге стране тај исти чланак сумњичи радикале пред народом, да су попустили и обећали се влади...

Чак и тај рецепт је Димитрије Руварац пре неколико месеци исецкао из „Браника“ и употребио га сад. Нећемо да га потиремо; нека остане забележено као доказ свести и морала оних, које је наш народ — презрео. А нека остане забележен и предлог — патријарха Георгија, изречен кроз најгаднија уста српска, кроз уста Димитрија Руварца, да се што пре уведе комесарство у нашој автономији.

Нови Сад, 3. марта.

Депутација саборског одбора код министра председника Села. Саборски одбор решио је, да упути на министра председника представку, у којој да опширно разложи побуде, које су руководиле мајски сабор, да донесе оне закључке, против којих су данас устали калуђери и патријарх Георгије. Уједно је решио саборски одбор, да ту представку однесе његово изасланство, како би могао да послужи можда још потребним обавештајем. У ту су депутацију изабрани: поп Божидар Поповић, др. Михајловић потпредседник саборског одбора и др. Мита Мушицки. Ова је депутација отпутовала јутрос у Будиммешту, те ће по свој прилици сутра извршити свој задатак. Ми се још сећамо оних речи, које се налазе у саопштењу

ПОДЛИСТАК.

Примери католичке пропаганде у Босни и Херцеговини.

(Из мемоара † митрополита Саве Косановића.)

I.

Да се намјеравало одма по окупацији (Босне и Херцеговине). развити жива радња на поунијаћењу, види се још и из тога, што су мирнога босанског бискупа Паскала Вуичића преко правила и обичаја римске цркве, здрава и читава пензионирали и Штадлером замијенили. Паскала су назвали „мртваком без икакве енергије“, не гледајући на то, што је био некад заслужни мисионар у Африци. Замјерио се и код папе и код владе, што им је савјетовао: „да умјере своју ревност и буду врло опрезни према православнима као и према мухамеданцима, које он добро познаје: прве, да су тврди као станац камен у својој „шизматичној“ вјери, а друге: као веће фанатике, него што су они у Медини“.

Јасно је, да су Ватикан и Аустрија, нокат и месо или душа и тело; да они иду раме уз раме, и да се њиов рад на Балкану изводи по напријед скројеноме плану и програму; и да се они свога свагдашњега зла и црне намјере неће проћи, него да ће и у будуће покушавати оно, што су често пута покушавали, т. ј. да поунијате православне Србе, те да с губитком вјере прадедове изгубе и своју народност и своју будућност. А то се види и из онијех кардиналскијех и папскијех писама од 26. Јануара 1878., па 27. Августа исте године; па од 30. Септембра 1880. и 13. Децембра 1881. од Папе Лава XIII. (види „Пропаганду“ од др. Никодима Милаша 1889.), у којима папа каже: „да струја свјетскијех догађаја (разумевајући ту окупацију Босне и Херцеговине, као и тежње Аустрије на Солун), „дају наду, да ће се источни народи повратити у заједницу римске цркве“.

* * *

Прву босанску депутацију у Беч, која је скројена, да пође захвалити цару на ослобођењу, у којој бјеше и митрополит Антим, упутио је генерал Филиповић и његови Хрвати нарочито преко Загреба — „да се виде и упознаду са мајком Хрватском“. Удешено је било и то, да та депутација и на повратку удари истијем путом, и да се узгредно сврати у Ђаково код Штросмајера...

У Загребу их дочекаше са триумфом и размјестише: неке у гостионице, а неке по квартирима, — као што о томе и пјесма каже:

„Брата брату по своме занату:
„Попа фратру, а бега сенату,
„Кнеза кнезу, племића витезу“...

Антим је био гост код кардинала Михајловића. После богате и господске вечере, и прије одмора у мекој и топлој постељи, трајао је разговор до пола јесењске дуге ноћи, ђе је између осталога збора и разговора било и циља поред вјерског „дина“. „Кад је Бог наредио те се сада налазимо под једнијем крунисанијем краљем и велеможнијем ћесаром, та зашто не би могли бити и под једнијем црквенијем поглаваром — светијем оцем Леоном XIII., кога се особита љубав и доброта простире на све запуштене и потлачене балканске народе“? питаше га кардинал. — Овдје не ћу спомињати оно, што се прочуло, да му је нуди кардинал: било дара — да жмирка док они раде, било награде — ако пристане, да се унија ствара. Доста то, да је ујутру, прије ране зоре, — док још спаваше и последњи слуга, наш Антим оставио кардиналске дворе! Са штапом и торбицом у рукама, сав дркћући, извуче се Антим из двора, као какав крадљивац,

кр. повереника, које је речи он изговорио у првој седници саборској, а које речи гласе: „А могу безусловно да уверим сабор о блаконаклоности и свесрдној потпори владе“. Сабор је у својој адреси забележио те речи. Он је радио у духу наших уредаба, законито, радио у корист народа и наш народ је уверен, да представка наших калуђера, који се боре за слободну грабеж као и ровење патријарха Георгија неће осујетити саборске закључке.

Српски манастири у опасности.

Будимпешта, 2. фебруара.

Овде је био сазван румунски синод, који је имао да донесе одлуку о установљавању две нове румунске епархије са седиштем епископа у Темишвару и Клужу.

И већ на крају те прве седнице је изнесен био предлог, да се установе још две нове епархије: клушка и темишварска.

Износе гласове да је ово синодско заседање било изузетно у Будимпешти, што се имало обзира на старост карансебешког епископа Попеа, који се већ и тако од неког кратког времена бави у Будимпешти због Гождуова завештања.

Но овај састанак румунског синода, овде у Будимпешти није случајан, већ баш противно: нарочито **са извесном намером** је сазван овамо. А тај извесни циљ румунских епископа је: 1.) да све позване и меродавне чиниоце увере, како су им ради потпуног управљања над повереном им духовном паством свакојако потребна још два сабрата у Христу, с тим, да се из досадањих епархија заокруже још две нове: клушка и темишварска, па да би ту потребу своју боље доказали и оправдали, указују на Србе у карловачкој митрополији, којих је мање него православних Румуна у сибињској митрополији, па зато ипак имају двапут толико епархија и епископа колико Румуни; — 2.) да увере наведене чиниоце како је њихово потраживање манастира Месића, Бездина и Сент Ђурђа оправдано и законито, исто тако као и подела имања у досадањим заједничким (српско-румунским) црквеним општинама, — па да онда на основу тога задобију исте меродавне чиниоце на своју страну.

На први поглед изгледа, да су ово две засебне жеље. Међутим у ствари то је једна, али крупна, замашна жеља румунске јерархије, која, као што се види, исто тако или можда још и већма се стара за свој народ, него ли световни прваци истога народа (колика грдна разлика између влашких и наших владика!). Они доказују да и једна и друга жеља стоје у тесној вези, јер остварење прве зависи од остварења друге.

Прву жељу су они, као што знамо, још пре две и по године навестили — исти на тада у мало скромнијем облику него данас, у колико су онда само једну нову епархију желели са седиштем новог епископа у Темишвару, дочим сада сем те желе још једну са седиштем епископа у Клужу, Али, нема сумње, она прва — темишварска — им је „потребнија“, те по томе главнија.

Тада — пре две и по године су румунске владике као што рекох само навестили ту своју потребу повећања броја епархија односно владика, па су је онда — на страну оставили. Али, као што се ево сада види, не за увек. А ни онда је не би напустили, да нису морали. На име: напустили су је тада само зато, што тада још по властитом признању својем, нису нашли извора, одкуда би тај нови темишварски владика вукао своју плату.

Но сад су ево Румуни нашли и тога извора, из кога би не само један њихов нови владика имао своје издржавање, него и други!

Тај извор су — три богата српска (данас још српска) манастира: Месић, Бездин и Сент-Ђурађ.

Ето то је прави узрок доласку румунских владика овамо и то баш у времену кад се овде бави и краљ.

Како је данас у Мађедонији?

Допис „Застави“.

Битољ, 26. фебруара.

У последње време турске су власти похватале неке комитетске чете, као и многе њихове помагаче. Тако је у битољском вилајету ухваћено преко 30 комита и спроведени у Битољ Истрага је до сад на основу нађених тајних артија, открила Турцима целокупну организацију комитета у битољском вилајету.

И у округу **србичком** (Селфиџе) ухваћено је 18 комитетских четника у **бугарским војним униформама**, који су оковани спроведени у Битољ, где су на суду признали и потписали, да су сви родом из Бугарске, да су у манастиру Рилу (у Бугарској) добили од среског начелника сваки по 100 лева (динара) униформе и оружје и пре 15 дана упућени у Мађедонију. Ово све показује, као и ранији случајеви, да у комитетским четама мало има Мађедонаца, већ већином Бугари из Бугарске, које бугарска влада шаље у Мађедонију и ако јавно уверава, да растура комитете и да спречава прелазак чета у Турску!

И ако је наступило доба реформама, које се не **извршују**, Турци се непрестано оружају и спремају. Војска се непрестано шаље у европске вилајете, а нарочито у косовски, у Митровицу и у новопазарски санџак према **српској, црногорској граници**!

У Јањину (Епир) дошло је три нова батаљона војске а зида се и нова касарна са утврђењем. То је од страха од пријатеља Грка!

Талијански војни аташе у Цариграду, пуковник Signorelli, који је сад на путу у новопазарском санџаку, долазио је у Битољ и присуствовао је малој маневри турске војске и много похвалио уређење војске, њену издржљивост и добро држање.

У Дебру се још не уводе реформе, јер се томе Арнаути енергично противе, а исто тако и у осталим српско арнаутским пределима битољског вилајета. Турци постављају за чиновнике од Хришћана само Грке и Јермене, а Србе не и ако битољски вилајет насељава чист Србин.

Анархија у битољском вилајету још траје.

Арнаути су напали на српско село Премку, отерали многе овце и поробили кује и сеоски дућан једног Турчина. Власт је слаба да овом грабежу стане на пут.

Арнаути су заробили и уценили једног старца и једног дечка из Пореча, па кад нису добили уцену, они су их пустили, што се сматра за велику реткост, јер они у тим случајевима кољу своје заробљене жртве.

У овдашњем суду траје врло интересантна парница. Оптужено је више Арнаута: неки Дема Пашалија, његови синови и још неки разбојници да су у планини Грахору заробили и уценили два дечака: Миту Крстића (12 год.) и Ћиру Анђелковића (17 год.) из Прелике, па кад сиромашни родитељи нису могли да плате разбојницима велику уцену (6000 дин.) они су **оба детета заклали**. Сем тога су ови исти разбојници убили и Цветана Анђелковића из Ребетина. Оптужени зликовци прете сељацима из српских села Премке и Ребетине, да ће их уништити и спалити, ако својим исказима не спасу од осуде ове зликовце!

Европа је тражила да султан помилује многе стотине бугарских комита. Ослобођене комите похитале су из затвора право у планине и појачали комитетске чете. Ово дана су у Прилепском срезу убили богатог Турчина Сејфедина на његовом спахилуку, одсекли му главу и све му из куће и новац и храну и стоку разграбили. Турци су врло огорчени, те ће сад настати мучење и затварање невиних српских сељака који ни криви ни дужни трпе зулум и од Турака, и од Арнаута, а **посредно и од бугарских комита**! Општа је жалост код овамошњих Срба за убијеним српским свештеником из Врбјана, кога су бугарске комите убиле у славу »српско-бугарског братства и слоге!« Врбјански поп је 76-та жртва »братске љубави« бугарског комитета.

М.

Из Старе Србије.

Допис „Застави“.

Призрен, 25. фебруара.

Постављање Хусеин Хилми паше за генералног гувернера и инспектора три вилајета у Старој Србији и Мађедонији на три године, објављено је званично, путем султанове ираде, свима турским властима. Први дан турског празника „курбан бајрама“ 24. овог месеца, примао је Хилми паша многобројна честитања, на том високом чину, до кога је дошао пристанком Русије и Аустрије. Хилми паша становаће — изгледа — стално у Скопљу, док ће му се породица доселити из Цариграда у Солун. Хилми пашу чека један доиста тежак и одговорности пун посао, и ако га повољно реши, моћи ће се с правом рачунати у прве турске дипломате. Међу тим тешкоће су из дана у дан све веће.

Султанови изасланици баве се већ 15 дана у Пећи и Ђаковици, и до сад нису

те брже боље потражи свога једног повјерљивог домаћег друга, који се јако зачудио његову уранку. На питање: за што је тако уранио прије свануће? и како му је било на преноћишту код кардинала? одговори му стари:

„Не питај ме за моју незгоду,
„Ни за конак у вучијој ложи . . .!
„Сна на очи сву ноћ не турио,
„У борби сам зору превалио,
„Те побјегох, да ме чаша мине“!

А да су неки латински бискупи и сувише безочни у своме прозелитизму како према православнима тако и према мухамеданцима, навешћемо и о томе неколики примјера

Први се догодио у Бечу, о сребрној свадби Фрање Јосифа, ђе је и Босна била заступљена. Бискуп Јурај Штросмајер позвао је у хотел Мустајбега Фазли-Паши ћа, Мехмед бега Капетановића Љубушака, Фра Гргу Мартића и још једног фратра из Грана родом Бошњака да их угости обједом. На столу је било и пиво, (бире) за мухамеданце. При другој здравици подигнуће се ђаковачки бискуп, који заносно наздрави својијем гостима: „Здрави сте ми, моја лијепа браћо и синови, од поносне Босне цвијетови! Ја вас свијех љубим једнако, као да сте ми од душе и срца отпали. Ви сте мој понос и с вама се хвалим, па вам желим све, што би и себи пожелети могао. Ја сам се за молио Свемогућему: да вас једном видим слободне под жезлом апостолског краља, и Бог ми је ту жељу испунио. Још ћу му се молити и дању и ноћу: да ниспошље свијетла на драгу ми вашу домовину и да у својој провидности нареди, да још за мога живота могу видјети — Босанце и Херцеговце — под окриљем наше свете католичке цркве, да сви једнијем начином прослављамо Бога, као што су то чинили и славне успомене ваши предци“ (?)

На ову здравицу бегови поцрвенише у образима као печени ракови, и без да се куцнуше, посједају на столице да опет заложе јада са чемером. Они се после преко једнога свог пријатеља потуже грофу Андрашу, сваљујући сву кривицу на Фра Гргу Мартића, што их је довео у таку неприлику, и да је по све његово масло, мислећи да ће их тако уловити, да вјеру промијене. И заиста, Фра Грги Мартићу буде забрањен повратак у Сарајево, не гледајући на толике његове заслуге за Рим и аустријску политику, те је морао поћи у свој манастир Крешево, ђе је тек скоро једва постао каноником.

Кад даклен тако поступају бискупи, надбискупи и кардинали са услужнијем и старијем људима и првацима: та шта раде језуите и други редови са нижом класом? шта ли опет милосрднице — бјелогрлице и бјелокапице по заводима са оном јадном нејачи православном?

свршили ништа од своје задаће, да склоне Арнауте на пријем реформа. Султанови поздрави и молбе Арнаутима, да се не буне против реформа, изгледа да не остављају никаква ефекта. Беса, коју су арнаутски прваци недавно сакупљени у Скопљу, дали Хилми паши и валији Хафуз паши, да ће Арнаути реформе примити, као да се неће моћи испунити.

У Ђаковицу је прошле недеље дошао Бајрамцурин брат и два човека, као изасланици косовског валије Хафуз паше, да приволе ђаковачке Арнауте, да не држе други збор против реформа. Али Арнаути их нису хтели примити.

Око Гусиња дошло је опет између Арнаута и Црногораца до пушкарања, али мртвих није било. У Гусињу се сви надају скорим метежима. За кајмакама је постављен досадашњи вршилац те дужности, мајор Усејин ефендија. Сви су Арнаути отишли на позив ђаковачког мудериса (црквеног поглавице) у Ђаковицу.

У Гњилану су Турци и Арнаути јако узрујани. Убице Србина Николе Ђорђевића остале су некажњене. У гњиланску полицију ни један Србин није примљен.

Тетовски кајмакам Разим ефендија је премештен из Тетова. Штета је што су овог кајмакама преместили јер је био строг и правичан. Говори се да је премештен зато, што је наредио да се убије један Арнаутин, који није хтео предати оружје, с којим је дошао у варош. У Тетово је из Призрена дошла једна окружна комисија ради увођења „реформа“.

Један турски војник пуцао је на неколико српских сељака ван вароши, који су се из Куманова враћали својим кућама и убио је Стојчева из Латковца, и још двојицу смртно ранио. Говори се да је овог војника наговорио познати зликовац и крвопија Срба, Ариф ага из Клечавца, који је у свађи са сељанима истог села због паљевине неке сламе и сена.

Реформе ће се у Старој Србији извршити једино ако се сви Арнаути разоружају. Тим би се установио ред и мир и омогућило извођење реформа. Без разоружања Арнаута, од реформа неће бити ништа.

Опет морамо да се похвалимо заузимањем за Србе, руског конзула у Призрену, г. Трухолке Ево једног од последњих случајева: Српски свештеник Ђорђе, са два своја сељака из Зоочишта, пошао је био у госте попу Дамњану Кујунџићу у Ђаковицу. Они су били наоружани, јер су путеви несигурни од Арнаута. Турска власт, која трпи, да сви Арнаути у Ђаковици и околини носе оружје, одмах затвори попа Ђорђа и сељаке му, окује их и отера у Призрен у затвор. Руски конзул како је чуо за овај догађај, отишао је право у затвор и тражио да му управник казамата пусти ову тројицу, а кад то овај није учинио, конзул је сам ушао у затвор и извео сву тројицу, за тим их је питао, ко им је одузео оружје, и кад је то сазнао, отишао је, и од дотичног је такође, без његове дозволе узео оружје, предао Србима и рекао им: „Ако вас ко пита, одкуд вам то оружје, ви кажите, дао нам га је руски конзул. Ово је све за тренутока учинио руски конзул, пред очима од чуда пренеражених Турака. Новопостављени је конзул задобио поштовање свију овдашњих.

Руски конзул у Митровици, г. Шчербина, већ је отпочео путовања по своме реону. Прате га поред његова два гаваза, и неколико жандарма. Нико не сме ни да га се дотакне. Он говори врло добро арнаутски и чини врло јак утисак на Арнауте с којима у додир дође.

Познати арнаутски зликовац Иса Болетинац, аустријски плаћеник, који се толико противио отварању руског конзулата у Митровици, и био више месеци интерниран у Малој Азији, пошто је видео да се г. Шчербин неће да заузме за његово помиловање, на чему су митровачки Арнаути радили, — побегао је отуд, и на путу је за Митровицу. Веле да је из Азије дошао преобучен у женском оделу у Цариград, а отуда је побегао на једној лађи до Скадра.

Два турска жандарма, који су злостављали руске калуђере из Дечана, побегли су из Пећи, из страха да не буду кажњени.

Говори се, да ће садашњи председник беледије (општине) у Призрену, бити уклоњен са свога положаја. Рамиз пашино се држање није допало Хилми паши и валији косовском. Рамиз паша је највећи непријатељ и крвопија Срба. Пре извесног времена као председник општине, издао је наредбу свима мухамеданцима, да ништа не пазаре код ђаура. Ономад је пролазећи кроз чаршију гласно грдио Србе. Уклањање овог фанатика с овог места, било би за све корисно. Дај Боже да се овај глас и обистини.

„Agence de Constatinople“ демантује преко бечког коресподенц бироа, вест свију новина, да се око пећи (у Луковцу) није скупило 3000 Арнаута против реформа, да ови нису приморали телеграфисту, да експедира султану њихову резолуцију, и да Србин трговац Никола Поповић није убијен. У ствари је та вест свих листова истинита у свему. Збора је било, то цео свет зна, а трговац Никола доиста је на жалост убијен и давно сахрањен.

Србин

Београд, 1. марта.

Јуче су одржали овде конференцију „умерени радикали“. Или ако хоћете, радикали, који су били склопили фузију са напредњацима. — Две године трајаше неприродна заједница тих радикала са напредњацима. Она је била од штете по земљу и отежаваше да се разбистри положај и да почну ствари ићи начелним правцем Догодило се чак и оно, што смо увек прорицали: Радикали се неће стварно зближити с напредњацима, али ће се разбити између себе.

Тако је и било. Јер не само што су се оцепили од „фузијоваша“ самостални радикали, него су се чак и фузионашки радикали — разбили. Фузија је била и опет нека „проба“ на захтев од горе. Та проба се зло свршила и јуче је и формално изречено, да је прекинут сваки савез с напредњацима. И као што видимо: испало је за руком, да се фузионаши радикали опет приближе једно другом, јер су заједнички одржали ову конференцију. На тој конференцији изречена је жеља, да се покуша зближење са самосталним радикалима. Ово није баш немогуће, али ће ићи доста тешко.

„Умерени радикали“ су изјавили на конференцији, да нема повода, да се данашња скупштина распусти, јер се може саставити влада која би имала у тој скупштини већину и владала парламентарни. Но ово стоји само онда, ако самостални радикали пристану да подрже ту владу, управо ако и они уђу у њу.

Даље је изјавила ова конференција, да за сад не жели промену устава. То би изазвало опет трзавице, а овај устав није довољно опробан али треба у свему да се изведе, што до сад није случај Како ће пристати самостални радикали, да се не дира у устав, то је питање. Умерени радикали браће своје становиште још и тиме, а то је канда најглавније, што постоји струја код данашње владе а и у двору. да се мења данашњи устав у назадном правцу, па је боље и овакав, но назаднији. А држе да нису прилике за нову дугу и очајну борбу у питањима устава.

Овде се показује, како се љуто свете старе погрешке од пре две године.

Но данашња влада нашла се доста неочекивано пред јаком радикалном опозицијом, јер је народ поред свију тешких погрешака радикалних вођа још увек скоро листом уз радикале и највише им верује. За сад оволико у овој ствари а док се мало јаче разбистри, што има да се разбистри, писаћу вам и опет.

— Много се говори о путовању краља Александра у Беч. То би значило, да данашња званична Србија безусловно пристаје уз споразум Русије и Аустро Угарске, и да је задовољна са једним делом Македоније, који јој је обећан у извесним приликама. Но јавно мнење није никако задовољно с тим и оштро критикује „покушај реформа“ па и оно што треба после да дође. Јер та источна политика није удешена према интересима источних балканских народа, него према интересима — Европе

Народни покрет.

Тиса Хиђош 13 марта 1903. Јављам Вам, да је и код нас одбор у својој седници од 11. марта о. г. закључио, да се у идућој редовној пролетњој седници срп.-шк. скупштине, која ће се 6. (19.) марта одржати, стави на дневни ред »повереница мајском сабору« и »осуда калуђера ради ровења против закључака истог сабора« што ће сигуно и усвојено бити, као и у одбору, ма да се наши алмажани бацакају. Но наскоро ћемо о томе опширније Вам писати.

* * *

Деска. И наша срп. прав. црквен. школ. општина дешчанска решила је у својој ванредној седници црквен. скупштине држане 26. јан. 1903. г. да се у целости прикључује закључцима које је донела скупштина новосадске црквен. општине у погледа родољубивог рада мајског сабора као и против ровења манастирских настојатеља.

Политички преглед.

Краљ Александар походиће Беч. Полузванични извештаји веле, како имају из бечких посвећених кругова вест о посети краља Александра на бечком двору. По томе та посета није тако прешно питање. Дворски шеф краља Александра јавио је посету краља Србије, али то само у начелу. Време посете још није утаначено. И на послетку се вели, како ће краљ Александар на сваки начин ту посету сам предузети.

Реформе и штампа у Србији. „Трговински Гласник“ пише: „Велика акција, коју је руско аустријски споразум предузео у Цариграду, ради увођења реформа у косовском, битољском и солунском вилајету, већ првим својим корацима изазива појаве и знаке, који се противе интересима словенских држава и народа на Балкану.

Сва је брига посвећена само интересима великих сила; Балкан се у тој штампи сматра као Судан или Конго, о којима се не говори како ће се уредити, него како ће се поделити. Једино још Цинцари и Арнаути налазе некога обзира; нежна брига убузела је тамошње духове за Цинцаре и Арнауте, да не постану жртве словенске поплаве. Арнаутска дивљаштва, убиства, пљачкања и силовања у аустро угарској и немачкој штампи називају се с пажљивом штедњом ‚arnautisehe Uebergriffe«; српска и бугарска права зову се ‚gross serbischer, gross bulgarischer Wahn«.

Осим тога у прве мере ради извођења предложених реформа долази употреба немачких официра, који ће имати да организују жандармерију у реформисаним областима и да у њима одржавају ред. Откуда баш немачки официри? Откуда то, да се најопаснијем чиниоцу за Словенство поверава чување реда међу Словенима у турској царевини?

Из овога излази, да је цела акција о македонским реформама, коју је покренуо руско аустријски споразум, у досадашњим њеним манама и појавама: један нов корак продирања, Vorstoss, аустро немачки у срце балканског полуострва. Балканска самосталност и интереси словенских држава и народа на Балкану имају разлога, да се врло озбиљно замисле и да се што пре постарају, да у овом језивом процесу и они, својом слогом и заједницом, постану чињеница при решавању њихове судбе.“

Бугарска. Ратни министар генерал Паприков поднео је оставку, коју је кнез Фердинанд напослетку, ма да му је то љубимац, морао уважити с разлога што

Паприков, према садашњим политичким приликама, апсолутно није више могао остати у једном чисто русофилском кабинету. Паприков је, наиме, као стари Стамбуловиста, јако потпомагао мађедонске комитете и њихова агресивна предузећа, те је допуштао, да и бугарски офисири „нестану“ одједном, а по том се „нађу“ у Мађедонији, да се усташе снабду пушкама, џебаном и т. д. из Бугарске. Напослетку је искао 10 милиона франака на наоружање и спрему бугарске војске, што му министарски савет, с обзиром на реформе, које се у Мађедонији уважају, и на мир, који желе Русија и Аустро-Угарска да одрже по сваку цену, није одобрио. Кнез није хтео примити у први мах оставку, али, пошто је међутим и министар-председник Данев са целим кабинетом поднео оставку, морао је пре пустити ратног министра да падне, а да задржи кабинет који је Русији по вољи.

Вести из места и са стране.

Нов роман.

У данашњем броју „Заставе,“ започели смо доносити занимљив роман „Пробуђена савијест“ од Ал. Н. Будишчева у лепом преводу пароха г. Вељка Лукића-Новице. Овај је роман ремек дело у руској књижевности, скроз је занимљив, стваран, и ми смо уверени да ће читаоци наши читати га с највећим интересовањем.

Оставина митрополита Серафима.

Покојни митрополит херцеговачки Серафим Перовић завештао је већи део свога имања за фонд за помагање српских школа, а поименце: I. За оснивање „фонда за помагање сиромашних српских школа у Херцеговини“: 100 комада акција Српске Банке у Загребу у вредности до 8000 круна, 2000 круна уложених у акције Српске Кредитне Банке у Броду н/С., три кује у вароши Невесињу у вредности око 8000 круна, две трећине од свију некретнина у Бијелом Пољу (код Мостара) и котару Невесињском у вредности 30.000 круна, све покретнине (покућанство и т. д.) и новац у готовини у дугу око 18.000 кр. — II. Родбини: Брату и сестрама: једну трећину од свију некретнина у Бијелом Пољу и котару невесињском у вредности 15.000 круна, Јови братићу и његовој деци: земљу у Требињу у вредности око 4.000 круна. — III. За четири манастира у Херцеговини: Житомислић, Дужи, Завалу и Добрићево по 250 укупно 1000 круна. — IV. Српско-православној конзисторији у Мостару целокупну књижицу осим педагошких дела и листова, које оставља српској школи мостарској. — V. Стани Милојевић (куварици) 1000 круна — VI. Слугама: Мићу Муцовићу и Максиму Јањићу по 100 круна.

Ерар наследник једне Српкиње.

„Родољубу“ пишу из Ољме: Пре 7 година умрла је овде честита старица, Тереза Кањижа рођ. Чолаковић. Покојница беше добра Српкиња, те је у свом тестаменту завештала многе легате. Међу осталима и наша је црквена општина наследила, а и добротворна задруга Српкиња у Вршцу Али догодило се то, да честита покојница није учинила расположење за цео свој иметак. За неких 10.000 круна није учинила никакво расположење. Пошто пак нема никакве родбине, то је ту велику своту наследила држава.

Сан-стефански мир у Русији.

У Русији је у згради кадетског корпуса Александра II прослављена успомена на двадесето-петогодишњицу сан-стефанског мира. Руски листови посветили су том свечаном дану чланке, у којима величају садашњу мирољубивост Русије. Изузетак од тих чине само „Биржевја Вједомости“ и „Свјет,“ који су ову прилику употребили да нападну берлински уговор и Немачку. Особито занимљиво било је једно предавање о политичким догађајима тог знаменитог времена, које је тога дана држао у петроградској официрској и морнаричкој касини пуковник Мартинов, члан генерал штабне војно-историјске комисије. Између осталога пуковник Мартинов је доказао, да руска влада познавајући своју војничку слабост, није хтела да ратује с Турском. У Ливадији решише, да мобилизују руску војску, да учине притисак на Турску. Само тада ако мобилизација не би имала дејство које се желело, Русија је имала да војнички поседне Бугарску, али је у том циљу морала најпре закључити конвенцију с Румунијом и обезбедити се неутралношћу Аустрије. Али кад је рат ипак објављен, руска дипломација одмах обећа Енглеској, да руске трупе неће прећи Балкан и заузети Цариград. По заузећу Плевне Русија је до душе одустала од те обавезе, али у Петрограду није примљен предлог ђенерала Обручева, да се поседну Дарданели и Босфор и затвори улаз у Црно Море. Упуства из Петрограда налагала су увек, да се избегава све што би могло изазвати незадовољство европских сила.

Демонстрације против химне у позоришту.

У Пештанском позоришту „Мађар мохаз“ престављало се у недељу дело под истим именом, које носи и химна „Готерхалте.“ На преставу је дошло до 50 ђака под предводништвом председника универзитетског клуба Отопа Хофмана. А били су на престави и многи посланици Кошутове странке. За време првог и другог чина све је ишло у реду, чак се чули и бурни узвици одобравања. При трећен чину, кад се на бини захорила свирка химне „Гатерхалте“ из редова ђака и са галерије чули се бурни узвици: „пфуј и абцуг.“ Чуло се и жвиждање. Но престављање није прекинуто и свршено је до краја. После престава били се ђаци искупили пред позориштем, но полицајни чиновник их је позвао, да се окану сваких изгреда и да се разиђу. Ђаци су се за тим уклонили у затвореним редовима певајући улицом Кошутову песму.

Српско академско потпорно друштво у Загребу,

примило је, као што нам отуда јављају, до сада у име прилога, намењених за забаву, коју због отказа дворане „Кола“ нису могли одржати, 1200 круна. Ми смо одмах рекли, да ће се тако свршити, јер познајемо наш народ. То је била најбоља агитација, да буде што више прилога.

Забава хрв. израиљских свеучилишних грађана у Загребу

испала је сјајно. Наздрављено и ректору Клајићу, који се захвалио велећи, да Израиљани ни Француске, ни Италије, ни Пољске нису бољи родољуби од хрватских Израиљана. Надрабинер др Јакоби захвалио се на напитој му здравици наздравио је „хрватској домовини.“ — Шта ће им „тако звани Срби,“ кад ето имају тако одушевљених Чивута — Хрвата!

Срби у Америци.

Има их у Америци око 800 (стално настањених). Већином су их Хрватске, Славоније, Далмације, Боке-Которске и Баната; из Србије их је веома мало. Српских колонија има и у северној (Калифорнија) и у јужној Америци (Аргентина, Урагвај и Бразилија), Амерички Срби имају неколико добротворних и помоћних друштава, која су се у последње време спојила у Савез српских православних братстава „Србобран“; издају такођер 5 листова. Из саме Лике и Баније рачуна се да их је у Америци на раду преко 15.000.

Крвав сукоб с војском у Софији.

Ових дана дошло је до крвава сукоба између сељана села Слатине, које је 4 километра удаљено од Софије, и војске. Сукоб је проистекао услед тога, што су сељаци села Слатине полагали право на неку земљу у хатару општине софијске. Сви покушаји, да се овај спор мирно реши, остали су безуспешни. 25. о. м. Слатинчани су хтели, да разоре обележену границу и да растерају раднике софијске општине са земље, на коју они полажу право. Кад се полиција умешала да поврати ред, они су све стражаре отерали. Услед тога затражена је помоћ од војске, која је одмах изаслала мајора Радулова са једним ескадроном кавалерије. Испочетка је изгледало, да ће се сељаци на захтев мајоров разићи. Али кад он покуша, да неке од коловођа ухвати, сељаци опалише из пушака на војску, док су се други бацали камењем. Чак неки нападоше и ножевима на војнике, те би рањен мајор Радулов, један подофицир и неколико војника. На напад сељака војници одговорише паљбом из пушака, те се на један мах чу тешко запомагање. Неколико сељака на месту осташе мртви, многи бише рањени, али и после тога они не попустише, већ наставише и даље борбу с војском. У том је пао мрак, те се један део војске повукао, докле је други остао на месту. На глас о овом оружаном сукобу између војске и народа, отишао је прокурор Тепеделенов да на лицу места учини излеђење, али се у брзо вратио, пошто су сељаци и даље пуцали. Тек сутра-дан кад је свануло, власт је успела, да растера сељаке, од којих је похапшено око двадесет, који су означени као коловође.

Прва српска динамо машина.

Како „Трг. Гл.“ јавља, у машинско-шлосерској радионици зајечарског индустриског удружена у Зајечару израђена је и пуштена у рад једна динамомашина за електрично осветљење од 50 волта. 10 амнера, с 10 сијалица по 10 нормалних свећа. Сви су гвоздени и месингани делови за ову машину изливени, саковани и иструганн у поменутој радионици. Језгра калема састављена је из флусираног енглеског плеха. Магнет је састављен из обичног наталоженог плеха. Остали ситни делови су од страног фабриката. Ова динамо-машина производи јаку и чисту светлост, а конструисао ју је и израдио г. Стева Живковић, машински шлосер, Србин из Лозовика окр. смедеревског.

Кафа као сретство против пијанства.

Енглески су статистичари пре неки дан утврдили да се људи који су навикли на кафу много ређе одају на прекомерно пијење алколних пића него они који свакодневно употребљавају чај. У Енглеској много пију чај и тој околности приписују страховиту пустош коју тамо чини алкохол. Опажено је да — на пример у Бразилији — људи који дођу с великим склоностима к алкохолном пићу губе ове склоности у оној истој мери у којој се навикавају на редовну употребу кафе.

Осуђена калуђерица.

Из Минхена јављају, да је пред тамошњим судом претресана ових дана сензационална парница игуманије једног католичког женског манастира госпођице Елизе пл. Хајслерове, која је била оптужена, да је покушала да отрује калуђерицу Лину Вагнерову. Суд прогласи игуманију Хајслерову кривом и осуди је на 6 година тешке тамнице. У течају парнице избили су на видик страшни докази суровости срца те женске, која би по изказу сведока била кадра да изврши убиство.

Позив на претплату. 1. марта о. г. отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем фебруара истиче претплата, да изволе исту за времена, за месец март обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло.

Администрација „Заставе“.

Брзојави „Застави.“

Стигли 3. марта.

Из угарског сабора.

Будимпешта. У дебати о војном предлогу говори Болгар члан владине странке. Он је био пре члан Апоњијеве странке, а обарао је сличне владине предлоге, а сад покушава да то заглади и говори за. Опозиција га прекида.

Избори у Турском Бечеју.

Турски Бечеј 1. марта. После жестоке борбе свест радикалних бирача одржала победу над алмажанима, при избору трећине скупштинара. Чврстих радикала изабрано 7. Алмажани са председником др. Љ Павловићем и већином одбора свакојаке смицалице употребили па ипак само 3 своја члана добише. Опширније писмом.

Против војних предлога

Печуј. Овде су независне социјалисте одржали збор против војних предлога. Дошло је између њих и полиције до судара. Осули су каменице на полицију. Војска изашла и успоставила мир.

Помиловање политичких криваца.

Цариград. До сад 1080 особа помиловане, које су биле осуђене због политичких преступа.

Трговина.

НОВИ САД, 3. марта 1903. г. Пшеница: прве квалитете нова 7 фор. 60—— н. Пшеница средња 7 ф. 30—50 н. Пшеница лакша роба 7 ф. ——— н. Пшеница — ф. — н. Јечам 6·— ф. Зоб 5·70—90 ф. —— н. Кукурузу зрну 6 ф. 10—30 — н. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 78 фор. Сланина сува 76 фор. дебала паљена 76 фор. Све од 100 килограма.

Свиње угојене тешке	47—48 нов.	живе мере
„ средње	45—46 нов.	
„ лаке	40—44 нов.	
Теоци	34—36 нов. по клгр.	
Јагњци	5—12 по пару фор.	
Овци	——— по пару фор.	

Све од 1 килограма.

Пробуђена савијест.

Роман **Ал. Н. Будишчева.**

С руског превео Вељко Лукић-Новица.

I.

На капију Столешникова салаша ушао Пересвјетов на лаким колицима. Салаш бјеше на бријегу; доље, по дну бријега, мирно се пружило језеро, а подаље кривудала се између зелених ливада уска трака ријеке Калдајс. Сва околина, ријека, језеро, чак и сам ваздух, одсијеваше јасно, обасјана прољетним топлим сунцем. Код језера кукала кукавица. Пересвјетов нагнао свог дората, поред пространог дворца са мљетачким прозорима, према малој кућици, што се налазила крај стражњих врата, у којој је становао Столешников управитељ Беркутов. Оба прозора на кућици бјеху широм отворена, и на лупу кога провири кроз прозор црнокоса и кудрава глава Беркутовљева. Он намиже на Пересвјетова својим црномањастим лицем.

— Ето, баш добро дође! — повиче он.

Пересвјетов устави кљусе пред кућицом, и скоро те не погази кокоши К њему притрча дванаестогодишњи слуга Беркутовљев, Мићка, и прихвати коња. Пересвјетов сишао са кола, испружио забрекле ноге и ушао у кућу забринута лица. Пересвјетов бјеше двадесет и осам година; изгледао је витак и мршав. По његовој плавој бради попала прашина, а очи му изгледаше гао да су прашњаве. Лице његово било би љепушкасто, да га није нагрђивао кисео израз очију и усница. Он корачи преко прага својим кратким ногама. Био је одјевен у капут од руског платна, а на ноге навукао високе пољске чизме. Беркутов пошао му у сусрет, и смешкајући се обријаним усницама рече:

— Баш ми је мило што си дошао, анђеле! У свечаник никако не знам како бих протраћио вријеме; из малена свикао сам се да увијек радим.

Он се опет осмијехну; смијао се олако, тек окрајцима усница, показујући равне и свијетле зубе. Сједоше на мален диван од цвилиха. Стан Беркутовљев имао је тек једну собу, у осталом, доста пространу. Пересвјетов гледао у чисто обријано, као у глумца, лице Беркутовљево и мишљаше. — „Јамачно нећу од њега добити новаца. Од куд њему толики новци? И ја сам ти красан човјек! Пожурио се, као да ћу у свој џеп!“

Његове очи добише опет забринут израз.

— Но, како твоји послови? — запита га Беркутов.

Пересвјетов одмахну руком.

— Швах, — рече он и уздахну. — Не могу нигдје да добијем новаца, а за двије недјеље морам Трегубову платити камате. Иначе оде ми добро на бубањ. Читаву сам недјељу дана обилазио сав округ и нигдје не могу да добијем новаца. Просто, макар се објесио.

И он опет уздахну.

Кроз отворен прозор чуло се кукање кукавице, и Пересвјетов се љутито смркнуо.

„Ах, однио те ђаво, проклета“, помислио он и развукао лице. Све га је почело љутити.

— Могуће, да ће те Трегубов причекати? — рече Беркутов.

Пересвјетов тек одмахну руком.

— Којешта! Вели, да сам треба новаца. Хоћу, вели, да купим испод руке Аљамишко добро и морам до половице маја мобилисати корпус од двије стотине хиљада. Неће ме причекати, та ти га познаш!

— А требаш ли много? запита Беркутов.

„Да ми неће он дати?“ помисли Пересвјетов и одговори:

— Хиљаду рубаља. Хтио сам пошљедњу шумицу посјећи — неда закон. Једном ријечи, ја сам у очајном положају.

Пересвјетов размахну рукама.

— У очајном положају? запита Беркутов и надовеза: — Ти знаш, да сам спреман све за тебе да учиним.

Он заћута и загледао се у прозор. Пересвјетов гледаше у њега и притајио дисање. „Хоће ли дати или неће?“ — мислио он тужно. — „Да што да ће дати! Има он новаца. Двије три хиљаде има сигурно!“ Међутим је Беркутов гледао у прозор, подупрвши шаком образ, и као да је са свим заборавио да је Пересвјетов овдје. Пересвјетов напрегнуто чекао одговор. Беркутов се подиже и поче ходати по соби из ћошка у ћошак. Био је средње висине, али као да бјеше сав саливен од челика; у сваком покрету његовом осјећала се снага. Имао је на себи модре панталоне, пониско спуштене преко сара кицошких чизама, малоруску кошуљу и свијетао аустријски капутић, раскопчан на прсима, те се видјеле вежене груди од кошуље. Он се, очевидно, мало разметао својим одијелом.

— Михајло Николајићу, — зовну га Пересвјетов и запе. — Михајло Николајићу, имаш ли ти хиљаду рубаља? — проговори он напошљетку.

Беркутов као да се трже из сна; погледа на Пересвјетова, и смјешкајући се тек окрајцима усница, рече:

— Помисли, какав ми се болај десио. Купио нам неки дана штене сетера.*) Има фин нос као ђаво. Но само га никако не могу да научим да апортира. Просто одуларило се штене. Сад га Мићка по читаве сате учи. Никако ми то штене не иде из главе!

Беркутов се осмјехну, провири кроз прозор и заћута. Пересвјетов гледаше у њега збуњено. „Отреса се од новаца, — помисли он, — јамачно чека, да му споменем за камате“.

— По 15 постотака на годину, — рече он гласно, погледајући Беркутова попријеко.

Овај прође горе доле собом.

— Просто не знам шта ћу да почнем с тим штенетом — рече он замишљено, и поче бубњати прстима по даски од прозора.

„Мало је петнаест постотака“. — помисли Пересвјетов тужно, — „морам му понудити двадесет и пет“.

— По двадесет и пет постотака на годину, — рече он гласно.

— Чега двадесет и пет? запита Беркутов. — Ах, да, — трже се он одмах, — опрости, драги, ја те и не слушам. Дакле, ти иштеш од мене хиљаду рубаља по двадесет и пет по сто? Је ли?

*) Врста левачких паса птичара. Пр.

(Наставиће се.)

Књижевни прикази.

„Мала Библиотека“. Број 1. Година V. Свеска 43. Садржај: Пошљедњи витезови, од Симе Матавуља. — Пријеглед, прилог »Мале Библиотеке« број 1. Год. II. Цена појединој свесци 30 потура. — У Мостару. Издање и штампа издавачке књижарнице Пахера и Кисића.

„Срђ“, лист за књижевност и науку бр. 4. Год. II. Уредник, власник и издавалац Антун Фабрис. — »Срђ« излази у Дубровнику два пут месечно у свескама од 2—3 табака. — Цена је листу за Аустро-Угарску на годину 12 круна, за иностранство 15 франака у злату.

„Српски Митрополијски Гласник“, званичан орган за народно-црквене автономне послове. Број 3. Год. I. За уредништво одговара Мата Косовац. Наклада саборског одбора. »Српски Митрополијски Гласник« излази сваког 1. и 15. у месецу на целом табаку. Цена му је 5 круна на год. Претплата и огласи шаљу се благајници срп. нар. фондова у Ср. Карловце.

Годишњица Николе Чупића. 51. издање Чупићеве задужбине. Издаје његова задужбина. Књига XXII. — Цена 2 динара. — У Београду штампано у државној штампарији 1903. године.

„Врач Погађач“. Број 5. Година VIII. Власник и издавалац Сима Лукин Лазић. »Врач« излази двапут месечно. Цена му је за сву Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину, Н. Пазар и Црну Гору 8 круна годишње За Србију 8 динара. За сав остали свет 12 франака. Све поруке и новац треба слати на адресу: Сима Лукин Лазић, Нови Сад.

Бр. 74./1903.

Објава.

Управни одбор за руковање ритским земљама јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације па до 1. септембра, односно 15. октобра, за каћски рит до 1. новембра 1903. за готов новац под закуп издавати ритске земље које је ритска управа од конворције примила.

1456 јутара оранице у чурушком риту I. заливу.

420 јутара оранице у надаљском риту I. заливу.

730 јутара оранице у госпођиначком риту I. заливу.

1100 јутара оранице у жабаљском риту I. заливу.

302 јутра оранице у жабаљском риту II. заливу.

490 јутара оранице у каћском риту VI. заливу.

682 јутра оранице у горњо ковиљском риту VI. заливу.

154 јутра оранице у доњо-ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација ће почети на лицу места у 8 сати у јутру и то:

13. (26.) марта 1903. почиње у чурушком риту и непрекидно прелази у надаљски затим у госпођиначки рит.

13. (26.) марта 1903. почиње у жабаљском риту у I. заливу, затим у жабаљском II. заливу.

13. (26.) марта 1903. почиње у каћском риту.

17. (30.) марта 1903. почиње у горњо-ковиљском а затим у доњо-ковиљском делу рита.

П. Т. позивају се у одређено време на лице места.

Местне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

У Тителу, 24. фебруара 1903.

Милошев
подпредседник.

147 3—3

План за 6. разред XI лутрије.

Највећи добитак у сретном случају:
1,000.000 круна
(један милион)

Банкарска и мењачка радња

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ (Сремској)

Вучење почиње 26. марта а свршава се 22. априла 1903. год.

ЦЕНА

1/8 К 20·—, 1/4 К 40·—
1/2 К 80·—, 1/1 К 160·— 11—20 115

Лозове шаљем поштом само по пријему новца.

Овај шести разред имаде 33.000 добитака,

Покушајте игру у овом разреду, лако је могуће, да вам се мали улог богато награди.

Од ових 500 добитака последњи извучен добија награду

1	нагр. кр.	600000	600000
1	доб. но	400000	400000
1	но	200000	200000
1	но	100000	100000
1	но	80000	80000
1	но	60000	60000
1	но	50000	50000
1	но	40000	40000
2	но	30000	60000
2	но	25000	50000
4	но	20000	80000
5	но	15000	75000
25	но	10000	250000
50	но	5000	250000
405	но	2000	810000
760	но	1000	760000
1140	но	500	570000
30600	но	200	6120000
33,000	доб. и нагр. К.		10,555,000

Моде мануфактурна трговина
НЕСТОРА П. СИМОНОВИЋА
У ИРИГУ

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника; ступити могу одма. 167 2—3

ПОТОЧАРА-ВОДЕНИЦА

са ваљком удешена. Здање је двоспратно, те се може и за парну млину удесити. Налази се средини места код Петроварадина. Обратити се на власника

Хајнриха Шнајдера
166 2—3 у Каменици (Срем)

Разумем економију

вичан сам у воћарству, знам српски и мађарски, добар сам у рачуну. Тражим се за **ишпана** на мањем добру. А примио бих се и код армиције или чега сличног. О моме поштењу поднећу најбоље препоруке. Посла се никаквог не страшим. Могу ступити одмах. Обратити се на администрацију „Заставе“ под знаком: **„Тиса Хиђош“**. 3—3

Гостионичар!

Тражи се за рестоурацију гостионичар под рачун. Првенство имају они, који осим српског језика, говоре немачки и мађарски.

Обратити се треба на

Ацу Поповића
3—3 157 **у Кленку.**

ПОСТОЈИ ОД 1865. ГОД.

ЈОВАН ШОМАНА СИНОВИ
КАМЕНОРЕЗЦИ

У НОВОМ САДУ

на крају дунавске улице бр. 8. преко од шеталишта.

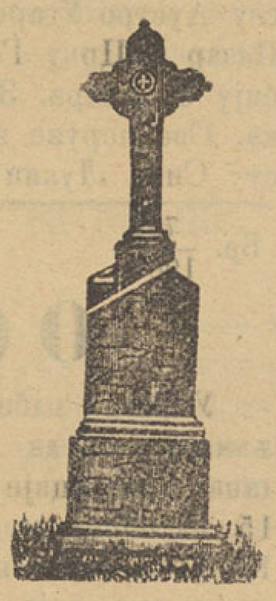

ЈЕДИНО ЗАСТУПСТВО

Беочинских фабрика цемента **„UNION“**

у Беочину.

Препоручујем своје велико стовариште **Роман** и **Портланд-Цемента** (каје) као и цемент и мозајк-илоча по најјефтинијим ценама.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ
НАДГРОБНИХ СПОМЕНИКА.

Израђујем споменике од црвеног и сивог мрамора, сијенита, порфира, гранита, ламбрадора, као и од пешчаног камена у својој сопственој кући, те по томе их могу врло јефтино продавати.

Натписе у свима језицима

најтачније и најсолидније израђујем.

За праву позлату дајем гаранцију.

Сву каменорезачку радњу за цркве и друга зидања најтачније извршујем и по жељи достављам на њихово место опредељења. 202 80—100

ОСНОВАНА 1870. ОСНОВАНА 1870.

СРПСКА ЗАДРУГА
ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ
У НОВОМЕ САДУ

Ћурчијска улица бр. 6.

прима улоге на штедњу, на штедионичке књижице, у текућем рачуну, као и недељне уплате по 50 потура недељно на сваку честицу, на 1, 2 и 3 године, према жељи улагача, а по највећем каматњаку.

Пристојбу на камате наплаћује завод **сам.**

Издаје зајмове путем личног кредита и интабулација, као и предујмове на папире од вредности под најповољнијим условима.

Завод овај је основан 1870. године, дакле је један од најстаријих српских новчаних завода.

Са годином 1902-ом навршио је завод овај своју XXXII. пословну годину и његов завршни рачун (биланција) исказује имовину од К 2,119.944·63 пот., према дуговима од К 2,073.102 29 пот., те је тако чиста добит за 1902. г. К 46 842·34 п.

Промет благајне у 1902. години износио је К 12,546.428·—, промет есконтних послова К 9,137.223·— , а целокупан промет износио је К 40,200.722·— . 177 1—

Завод има:

Главно заступство „Трансилваније“. опште међусобне осигуравајуће банке у Великом Сибињу и прима осигурања **на живот,** против **пожара, похаре** и **леда** под најповољнијим условима.

ЈЕДИНИ ПРАВИ ЕНГЛЕСКИ
БАЛЗАМ A. THIERRY-A АПАТЕКАРА
ПРЕГЛЕДАНО И ПРЕПОРУЧЕНО ОД ЗДРАВСТВЕНИХ ВЛАСТИ

Паковање флаша под заштитом трговн. закона.

Овај балзам може се употребити споља и изнутра. Он: 1.) Недостижив лек против свих плућних и грудних болести, ублажује катар и умањује лучење слузи, отклања кашаљ, који иде с боловима и лечи најзастарелије болести. 2.) Од ванредногa је утецаја против запаљења грла, промуклости, против осталих болести у грлу. 3.) Коренито уклања грознице. 4.) Ванредно лечи болести у стомаку и цревима и кидање у телу. 5.) Нежно поправља столицу и чисти крв, чисти бубреге, ослобађа од меланхолије и хипохондрије, поправља апетит и варење. 6.) При спољној употреби је од ванредног утецаја на ране, на нове и старе ожиљке, израстке на телу, на опечене у смрзнуте удове, на огреботине, аушлоге итд. отклања главобољу, зујање, севање, реуму, зујање у ушима итд. Пазите увек на овде прикључену заштитну марку са зеленом дувном. Од фалзификата се може најлакше сачувати на тај начин, ако се од мене директно наручи. У патент-картонима разашиљем за Аустро-Угарску на сваку стотину франкирано 12 малих или 5 двоструких флаша за 4 круне. За Босну и Херцеговину 4 круре 60 потура. Мање се не разашиље. Разашиље се само уз претходну пошиљку новца или уз пошиљку капаре.

Зашто патите? када ћете против сваке и сваковрсне ране наћи сигурна лека, те скоро увек избећи тешко и опасно оперирање и ампутирање употребом

CENTIFOLIA-МАШЋУ

једино право од апатекара **A. Thierry-a.**

Ванредно је лековито при лечењу рана, а недостиживо при ублаживању болова. — Права Centifolium-маст може се употребити: код рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиља, против немања млека, против ротлауфа, бруха, отворених костију, против ишчашивања главкова и код рана од убода и удара, при уклањању страних материја као песка, стакла, трња, кугала из тела, код свакојаких отока, израштаја и чирова, код карбункула и рака, најпосле против гљиста, против подбијености ногу од хода, против рана од опека и мраза против рана од дугог лежања, код деце и болесника, отока у грлу, усирене крви, зујање у ушима итд. — Разашиљање искључиво уз претходну пошиљку новца. Две теглице заједно с паковањем и поштарином 3 К и 60 пот. На расположењу стоје многе оригиналне сведоџбе. Молим сваког да се чува фалзификата, јер немају никаквог утецаја те нека пази, да ли је на теглици горња заштитна марка, и да ли је ужежена моја адреса: **Schutzengel-Apotheke des Thierry (Adolf) LIMITED in Pregrada.**

Ова два лека, која су у лековитости ненадмашива нису изложена кварењу, на против што су старија тим су лековитија и од већег утецаја, не шкоди им ни мраз ни жега, могу се дакле употребити у свако доба године. Помажу и лече скоро у сваком случају са успехом, бар док не стигне лечник, али наравно не смеју се употребљавати фалзификати ни други слични помоћни лекови, који немају никакве вредности ни утецаја и за које се узалуд избацује новац, него треба употребљавати ове јавне опробане, јефтине и поуздане, а поред тога сасвим невине лекове светскога гласа, који треба да стоји у свакој породици у приправности за сваку могућност. Где се не могу добити праве са свим горе назначеним знацима о ваљаности, онда треба директно наручити и адресирати:

An Apotheker Thierry (Adolf) LIMITED Schutzengel-Apotheke
in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Главно стовариште у Будимпешти код апотекара **J. v. Török**, у Загребу код апотекара **S. Mittelbach**, и у Бечу код апотекара **C. Brady.**
772 16—20

46 8—

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.